

uusi invalidi

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry:n julkaisu 4/2021

Soten myötä terveyttä tasapuolisesti

Sote etenee. Ministeri Hanna Sarkkinen kehottaa: Äänestäkää aluevaaleissa!

Kuva: Lauri Heikkinen/Valtioneuvoston kanslia.

Tässä numerossa:

Pääkirjoitus:
YK:n kansainvälinen
vammaisten päivä
sivu 2

Näkökulma:
Ensimmäiset sote-vaalit
sivu 2

Hanna Sarkkinen:
Arvot ratkaisevat palvelut
hyvinvointialueilla
sivu 3

**Soteuudistus ja
kansalaistoiminta**
- syysseminaarin antia
sivu 4

Joulutervehdykset
sivu 6

Yhdistysten toimivat
sivut 10-11

Hän on yksi meistä:
Marjut Kopilow
sivu 12

Pääkirjoitus 4/2021

YK:n kansainvälinen vammaisten päivä

Kirjoitan tätä pääkirjoitusta kansainvälisenä vammaisten päivänä (3.12.). "Maailman yli miljardi vammaista henkilöä muodostavat yhden eniten syrjäytyneistä ryhmistä", kirjoittaa Suomen YK-liitto päivän julkilausumassaan. Suomikin on ratifioinut YK:n vammaisten oikeuksien yleis-sopimuksen, jossa todetaan seuraavaa: "Yleissopimus velvoittaa jäsenvaltiot takaamaan myös vammaisille henkilöille kaikki ne oikeudet, jotka on aiemmissa ihmisoikeussopimuksissa vahvistettu kaikille ihmisille kuuluviksi."

Ihmisoikeudet ovat olleet Suomessakin viime aikoina vahvasti julkisessa keskustelussa. Moni ajattelee, että meillä asiat ovat hyvin, ongelmat ovat muualla.

Silti meilläkin on ongelmia, jopa kaltoin kohtelun ja syrjinnän ääri-ilmiöitä. MOT julkaisi juuri tutkittua tietoa kaltoin kohtelusta yksityisissä kehitysvammapalveluissa. Tutkimusten mukaan syrjäytymisilmiöt erityisesti nuorten vajaatoimintakykyisten keskuudessa ovat vaikeutuneet. Erityisesti ne liittyvät siihen vaiheeseen, kun nuori – nykyään 18-vuotiaana – siirtyy koulun penkiltä aikuisen elämään. Oppilashuollon turvaverkko lopettaa toimintansa ja tässä nivelpäivästä rakennepalikoita työelämään ei ole vielä riittävästi.

Voiton tavoittelun kiihdyttämisen logiikka taas työelämässä on johtanut siihen, että terveiltäkin nuorilta vaaditaan yhä enemmän "kynäpäätaktiikan" taitoa oman menestyvän urapolun luomiselle. On kasva-

va määrä nuoria aikuisia, jotka jäävät tällä kiristyväällä työelämän vaatimusten ja kilpailun temmellyskentällä pätkä- ja silpputyöläisten joukkoon.

Yhteiskunta on tunnistanut ilmiön. On viritetty erilaisia kehittämishankkeita, joilla julkista sotejärjestelmää, kuten nykyisiä ja tulevia hyvinvointialueita valmennetaan tunnistamaan kuvattu kohderyhmä. Samanlaisia virityksiä näyttää syntyvän "työllisyyden kuntakokeilukentällä" missä kasvatetaan kuntien vastuuta pitkäaikaistyöttömien ja muiden ongelmaryhmien työllistämässä. Nythän valtio siirtää kunnille uusia tehtäviä, kun sote on lähdössä tulevien hyvinvointialueiden hoidettavaksi.

Lahdessa on käynnistynyt kaikkiaan kolmen eri julkisen organisaation toimesta osatyökykyisten nuorten työllistämishankkeita, jotka ovat **Sanna Marinin** hallituksen 75 % työllisyysohjelman tavoitteita tukevan ohjelman mukaisia. Asialla ovat Lahden kaupungin työllisyyden kuntakokeilu ja Hyvinvointikuntayhtymän "Tuetusti työhön ja osallisuuteen" sekä LAB-ammattikorkeakoulun "Askemat" hankkeet. Uusien hankkeiden toimijat etsivät kosketuspintaa yrityksiin ja työnantajatoimijoihin löytääkseen asiakkailleen tuettuja urapolkuja aiempaa paremmin.

Kun tutustuin hankesuunnitelmiin, niin aloin miettiä, että missä ovat vammaisjärjestöt ja varsinaiset asiaosaajat, joiden tehtävänä on tukea ja vahvistaa vammaisten, nuor-

ten, työikäisten ja ikäihmistenkkin yhteisöllisyyttä? Entä jos nuoret vammaiset valmennettaisiin tukemaan toisiaan ja voimaantumaa yhdessä tavoitteena raivata tie täysivaltaiseksi kansalaiseksi.

Olen joskus ehdottanut, että Tapaturma- ja sairausinvalidien liitolakin voisi olla jotain kehitettävää tässä. Olemmehan luoneet toimivan mallin "Ikääntyneet ja monivammaiset syrjäytymistä ehkäisemässä". Miksi emme voisi olla luomassa uutta mallia "vajaakuntoiset nuoret syrjäytymistä ehkäisemässä"?

Ehkä Vähäjärveltä löytyisi tilaa nuortenkin "tsemppikursseille"? Juuri nyt olisi oikea aika toimia, sillä syrjäytymisvaarassa olevien nuorten projektit luovat kysyntää uusille lähestymistavoille.

Korona jyllää edelleen. Onneksi suurin osa meistä on hankkinut rokotesuojan. Syksyn mittaan Vähäjärvelläkin on ollut kasvavasti vipinää, mitä ennätyskorkeat tartuntaluvutkaan eivät ole tainnuttaneet. Uskallamme jälleen kokoontua yhdessä samalla kun olemme oppineet kokoontumaan etänä ja pitämään hybridikokouksia. Korona on kasvattanut meitä ja lisää uusia oppitunteja on tulossa. Aluevaalitkin ovat tulossa. Toivon, että vammaisaktiivit osallistuvat vaaleihin, ehdokkaina, äänestäjinä ja tulevaisuuden vaikuttajina.

Antti Holopainen

Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton puheenjohtaja

Näkökulma: Jussi Lilja

Ensimmäiset sote-vaalit

Suomalaiset pääsevät ensi vuoden tammikuussa taas vaaliurnille ja näissä tulevissa aluevaaleissa pääteään jokapäiväisen elämän kannalta merkittävistä asioista. Eduskunta on päättänyt asiasisällöstä, mutta käytännön toteutuksesta ja rahojen jakamisesta hyvinvointialueella vastaavat nyt valittavat valtuustot. Se miten palvelut eri puolilla maata järjestetään, on suuri ja kaikkien kansalaisten kannalta tärkeä kysymys.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen remontti on ollut pitkä ja monivaiheinen prosessi. Kun nykyinen hallitus vihdoinkin sai ratkaisun aikaiseksi, niin sen käynnistämiseen jäi valittavan vähän aikaa. Tavallisella äänestäjällä ei ole ollut tietoa eikä aikaa perehtyä suureen muutokseen. Hänellä ei ole ohjenuoranaan juuri muuta kuin

omat toiveensa terveys- ja sosiaali-asioiden hyvästä järjestämisestä.

On luotettava siihen, että oma ehdokas onnistuu toteuttamaan soteratkaisuun asetetut suuret toiveet palvelujen parantumisesta. Valituilla on elämänsä tilaisuus toteuttaa muutos, joka on kirjattu sote-lakiin. Toivottavasti vaalien alla on mahdollisuus keskustella riittävän laajasti ehdokkaiden tavoitteista sekä tentata heidän asiantuntemustaan.

Äänestäjän kannattaa myös ottaa selvää, mitä kaikkea sote-laki sisältää. Minulle oli yllätys, että esimerkiksi asukastoiminta, jonka tiloja ja muun muassa järjestöt käyttävät, siirtyvät kunnalta sote-alueen hallintaan. Kannattaa siis kysellä ehdokkaan kantaa näihin asioihin.

Etukäteen on povailtu alhaista ää-

nestysaktiivisuutta näissä ensimmäisissä sote-vaaleissa ja on vahinko jos näin käy, sillä valtuustojen kokoonpanolla on suuri merkitys jokaisen hyvinvoinnille. Kun itse asun Helsingissä missä vaaleja ei järjestetä, niin toivon muiden äänestävän minunkin puolestani.

Järjestöväen on nyt syytä ottaa haaste vastaan ja pyrittävä kaikin tavoin pitämään lain kannatettavia tavoitteita kirkkaina esillä myös tammikuun vaalien jälkeen.

Rauhaisaa joulua ja aktiivista uutta vuotta!

Jussi Lilja

Helsingin seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry:n puheenjohtaja ja liittohallituksen varapuheenjohtaja

Arvot ratkaisevat palvelut hyvinvointialueilla

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen patistaa kyselemään aluevaaleissa ehdokkaiden arvoja, joiden pohjalta tehdään kaikkia koskevat päätökset.

Oululainen vasemmistoliiton kansanedustaja **Hanna Sarkkinen** aloitti tämän vuoden kesäkuussa sosiaali- ja terveysministerinä hallituskauden jälkimmäisen puoliskon ajaksi. Edeltäjänsä **Aino-Kaisa Pekosen** jättämään viestikapulaan kuuluu soten ohella paljon muutakin.

- Koronaan liittyvät asiat ovat valitettavan ajankohtaisia edelleen, joten kriisin hoitoon kuuluvia asioita nousee yhä esille. Muita isoja asioita on muiden muassa perhevapaa-uudistus, jonka pohjalta tehdyn lakiesityksen olen esitellyt eduskunnalle. Sosiaaliturvan kokonaisuudistusta valmistelemme komiteatyön ehdotusten perusteella, lisäksi lääkeseioissa on useita keskeneräisiä kehittämishankkeita, Sarkkinen kertoo.

Sosiaaliturvan kokonaisuudistus työllistää

Ministeri **Krista Kiurun** johdolla toimeenpantavaan sote-uudistukseen liittyy paljon kansalaisia laajasti koskettavia ajankohtaisia hankkeita. Niitä käsitellään hallituksen sote-ministeriryhmässä.

Sarkkinen toteaa, että korona on työllistänyt ja työllistää edelleen niin paljon, että joidenkin lakiesitysten valmistelu on viivästynyt. Hänen oman salkkunsu merkittävimpiä asioita on sosiaaliturvan kokonaisuudistus, jota valmistellaan parlamentaarissa työryhmässä yli hallituskauden.

- Isoja asioita ovat eläkejärjestelmän kehittäminen sekä lääkehuolto, kuten apteekkitalous ja lääkejakelu. Hyvin ajankohtainen kokonaisuus on sosiaali- ja terveydenhuollon työvoiman saatavuuden turvaaminen ja alan työhyvinvoinnin kehittäminen.

Viimeksi mainittua varten ministeriön johdolla on käynnistetty poikkihallinnollinen työryhmä. Sen kautta haetaan ratkaisuja työvoiman saatavuuteen koulutuspaikkojen riittävyyden turvaamisen, työolojen kehittämisen, kuntoutuksen ja työperäisen maahanmuuton lisäämisen kautta.

Vastuu on tulevilla aluevaltuustoilla

Ministeri Sarkkinen painottaa tulevien hyvinvointialuevaalien suurta merkitystä, sillä niiden käsissä on valta päättää, miten palvelut tuotetaan ja järjestetään.

- Vaikka hyvinvointialueiden rahoitus turvataan ainakin alkuvaiheessa täysin valtion toimesta, päättävät tulevat aluevaltuustot rahoituksen kohdentamisesta ja hyvinvointialueiden strategisista tavoitteista. Valtuustot päättävät millaisia palveluja

Järjestöjen tekemä edunvalvontatyö on todella tärkeää ja etenkin aluevaalien yhteydessä kannattaa työtä kohdistaa myös ehdokkasiin, jotta nämä huomioisivat erilaiset teemat jatkossa, toteaa ministeri Hanna Sarkkinen. Kuva: Lauri Heikkinen/Valtioneuvoston kanslia

ihmisille tarjotaan.

Ministeri Sarkkinen uskoo, että uudistuksen myötä demokratia itse asiassa vahvistuu, kun kaikista sosiaali- ja terveyspalveluista sekä pelastustoimesta päättävät vaaleilla valitut aluevaltuutetut, eikä valta karkaa erilaisten kuntayhtymien edustajille, kuten tällä hetkellä tapahtuu.

Vaikka korona ja muut isot asiat painavat päälle, sote etenee lakiesityksen ja aluevaalien kautta kohti kaikille tasa-arvoisempaa käytäntöä. Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen on paljon vartijana tässä uudistuksessa. Hän kehottaa kansalaisia ja heidän järjestöjään pitämään yhteyttä aluevaalien ehdokkasiin.

Vaikka näin vakuutetaan, kansalaisten keskuudessa on epäily, että syrjäiset kunnat ja vähäväkiset alueet jäävät vaille palveluja ja vaikutusvaltaa, että demokratia heikkenee.

- On hyvä muistaa, että aluevaltuustoon valittavat henkilöt eivät edusta kotikuntiaan, vaan he edustavat koko hyvinvointialueen ihmisiä, jokaista syrjäseudunkin asukas-

ta. Aluevaltuustoihin ei siis valita kuntien edunvalvojia, vaan ihmisten edustajia. Siksi valtuutetun arvopohjalla on iso merkitys.

Entä miten kansalaiset ja heidän järjestönsä voivat vaikuttaa siihen, millaiseksi sote käytännössä muodostuu? Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton piirissä koetaan, et-

tä vammaisten ja vanhusten asiat ovat ainakin julkisuudessa jääneet taka-alalle uudistuksessa. Esimerkiksi vanhainkoti- ja palveluasumiseen liittyvät huolet, yhä suuremmissa yksiköissä, painavat. Miten saadaan oma ääni kuuluviin?

- Tärkein vaikuttamisen keino on äänestää aluevaaleissa, koska niissä ratkaistaan sosiaali- ja terveyspalve-

luiden tulevaisuus. Etenkin ensimmäiset valtuutetut tekevät merkittäviä päätöksiä palvelurakenteesta ja palveluiden sijoittumisesta. Järjestöjen tekemä edunvalvontatyö on myös todella tärkeää ja etenkin aluevaalien yhteydessä kannattaa työtä kohdistaa myös ehdokkasiin, jotta nämä huomioisivat erilaiset teemat jatkossa.

Sarkkinen jatkaa, että kun uudistetaan rakenteita, puhutaan sote-sektorista usein hieman hahmottomana kokonaisuutena.

- Ja onhan se valtava kokonaisuus. Sen alle kuuluu perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon lisäksi sosiaalihuolto, pelastustoimi, hammashuolto sekä monet erityis- ja palvelut. Vanhustenhuolto ja palveluasuminen ovat juuri niitä sosiaalihuollon tärkeitä ja konkreettisia teemoja, jotka tulisi olla kaikkien kansalaisten mielessä, kun he äänestävät aluevaaleissa.

Mielenterveyskin hoitotakuun piiriin

Ministeri Sarkkinen on sanonut *Apu-lehden* (28/2021) haastattelussa, että masennus kansantautina otetaan nyt syyniin. Asia koskee enemmän nuoria ja työelämässä olevia, mutta sitä kautta myös liian varhain eläköityviä ja eläkeikäisten hyvinvointia. Miten hallitus aikoo käydä tämän kansantaudin kimppuun?

- Mielenterveyden häiriöt ovat yleisin työkyvyttömyyden syy Suomessa. Mielenterveysystistä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrä on kasvanut 29 prosenttia vuosien 2014–2019 välillä. Tarvitaan siis tehokkaita keinoja ennaltaehkäistä ja hoitaa mielenterveyden häiriötä, jotta yksikään työkäinen ei menetäisi työkykyään ennenaikaisesti.

Sarkkinen kannustaa puhumaan mielenterveydestä kaiken ikäisten keskuudessa ja myös työpaikoilla.

- Vahvistamme työpaikkojen mielenterveysosaamista yhdessä Työterveyslaitoksen kanssa *Työelämän mielenterveys*-ohjelmalla. Vastikään lanseerattiin *Mielenterveyden tuen työkalupakki* työpaikkojen käyttöön, jotta työpaikoilla osattaisiin toimia ennaltaehkäisevästi ja mielenterveyttä vahvistaen.

Myös hoitomuotoja on kehitettävä ja vuonna 2020 julkaistun mielenterveysstrategian toimenpiteitä vietään nyt eteenpäin *Tulevaisuuden sote-keskusohjelman* kautta.

- Siinä parannetaan psykoterapioiden ja psykososiaalisten menetelmien saatavuutta perusterveydenhuollossa kaikille ikäryhmille. Lisäksi toteutamme hoitotakuun, joka tulee koskemaan myös mielenterveyden ongelmien vuoksi perusterveydenhoitoon hakeutuvia ihmisiä, lupaa ministeri Sarkkinen koko hallituksen puolesta.

Soteuudistus ja kansalaistoiminta – TSIL ry:n syysseminaari asian ytimessä

Terveys ei ole kauppatavaraa, se on kansalaisten ja kansalaisyhteisöjen omaehtoista toimintaa hyvinvointimme hyväksi. Se on perustuslakimme turvaamia sosiaali- ja terveystalvuita.

Liitto kutsui kuulijakuntaa paikalle lokakuussa järjestettyyn kaksipäiväiseen syysseminaariinsa Vähäjärven lomakodille. Tavoitteena oli mm. visioda kansalaisvaikuttamisen mahdollisuuksia osana soteuudistuksen syntyprosessia.

Seminaarin avasi etäyhteyksien kautta kansanedustaja, eduskunnan sosiaali- ja terveystalvitiokunnan jäsen **Merja Kyllönen** joka välitti samalla terveiset eduskunnasta. Kyllönen puhui soteuudistuksen myötä tulevien aluevaalien tärkeydestä. Huomionarvoista on se, että tulevien valittavien aluevaltuustojen päätösvallassa on terveystalvitiokunnan päätäminen, sekä myös niiden maksuttomuus.

Uusi päätävä elin on sellainen, johon me kaikki voimme vaikuttaa äänestämällä. Nyt ei kannata jättää edustajien valintaa muiden varaan.

Ensimmäisen päivän teemana oli Soten tarina kansanterveyslaista sotekriisiin ja ratkaisuyritysten tuskaan. Liiton puheenjohtaja **Antti Holopainen** kertoi omassa puheenvuorossaan kokemusasiantuntijana kansalaistoiminnasta kansanterveyslain toimeenpanossa 1970-luvulla. Hän selvitti sotekriisin syntyä, myös ratkaisuyrityksiä. Holopainen on entinen terveystalvitiokunnan-, työterveys-, päihde- ja kolmannen sektorin lääkäri.

Merja Kyllönen ja Antti Holopainen

Mistä on kyse? Paraneeko sotedemokratia?

Hyvinvointivaaleista ja suomalaisen demokratian saamisesta uuteen asentoon luennoi Hämeenlinnan sosialidemokraattien toiminnanjohtaja **Jarkko Nissinen**. - Kunta nimenä katsoo tulevan hyvinvointialueen kohdalla ja kunnan asukkaasta tulee hyvinvointialueen asukas. - Äänestäminen on nyt tärkeää. Hyvinvointialueiden tavoitteena on ihmisten peruspalveluiden parantaminen: palvelujen saatavuus, laatu ja työntekijöiden hyvinvointi. Hyvinvointialueiden yllimpänä päättävänä elimenä toimivat aluevaltuustot, joiden jäsenet valitaan aluevaaleissa 23.1.2022.

Aluevaltuustot päättävät alueen talousarviosta ja -suunnitelmasta, mm. asiakasmaksuista ja niiden käytöstä. Siellä päätetään terveystalvitiokunnan paikoista, erikoissairaanhoidosta, ambulanssin viiveestä potilaan luo, vammaisten hoidosta jne. Nyt jos koskaan on vaikuttamisen paikka. On syytä varmistaa ehdokkaat sekä heidän taustansa ja voimavaransa hoitaa ja puolustaa kaikkien hyvinvointialueen asukkaiden etuja.

Sotekansalaisjärjestöt ja edunvalvonta

SOSTE:n pääsihteeri **Vertti Kiukas** kertoi ajankohtaisia uutisia, kun maan hallitus pyrösi päätöksensä ja päätti jatkaa avustusvarojen myöntämisen kulttuuri- ja sotejärjestöille.

Kiukas puhui sote-uudistuksen aikataulusta, jossa ollaan nyt väliaikashallinnon kohdalla. Laki on tullut voimaan, mutta aluevaalit käydään vasta 23.1.2022. Valtuustojen toi-

Jarkko Nissinen.

mikausi alkaa maaliskuussa 2022 ja vasta 2023 siirtyvät varsinaiset tehtävät hyvinvointialueille, jotka ovat kunnista ja valtiosta erillinen julkisoikeudellinen yhteisö, alueellinen itsehallinto. - Vahvassa roolissa ovat julkiset palvelut, joita yksityiset ja kolmas sektori täydentävät.

Kiukas näkee järjestöjen roolin merkittäväksi. - On tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tekevien toimijoiden kanssa. Hyvinvointialueen on edistettävä asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä. Hän painotti tulevien aluevaalien tärkeyttä; laki on hyvä, mutta se antaa vain puitteet. Käytäntö on paikallista ja alueellista päätöksentekoa.

Sote ja hoitajapula

Edunvalvonnasta, sotesta ja hoitajapulasta kertoi Superin valtuuston varapuheenjohtaja **Hanna Jokinen**. Hän toi esille huolen hoitajien määrän vähyydestä. Hallituksen arvion mukaan alalle tarvitaan noin 30 000 hoitajaa sijaisineen seuraavan kymmenen vuoden aikana. - Koronaa ei voi syyttää hoitajapulasta, tarve on tunnistettu jo pitkään. Huolena on lisäksi kuntien alibudjetointi, joka vaikuttaa varsinkin ikäihmisten hoivaan, sanoi Jokinen, joka on sekä lähi- että muistihoitaja ja työskentelee erilaisissa ikäihmisten palveluissa.

Sote-alan ammattilaisia huolettuu, ettei henkilöstöä oteta valmisteluihin mukaan. Miten käy työhyvinvoinnin, työsuhte-etujen ja palkkojen. Entä työssäkäyntialue, jonka TE-toimisto on määrittänyt 80 kilometriin. Konkreettinen vaikuttaminen omaan työhön ja siitä päättävien tahoihin askarruttaa. - Mietitään onko yhteiskunnallisesti aktiivisilla hoitajilla mahdollisuus pyrkiä päättäjiksi hyvinvointialueelle, kun hyvinvointialue on jatkossa oma työnantaja, totesi Hanna Jokinen.

Tasa-arvo ja yhteistyö

Liittohallituksen jäsen ja kokemusasiantuntija **Ritva Korhonen** Lahden yhdistyksestä kertoi kuntoutuspalvelujen kilpailutuksista. Yhtenä esimerkkinä hän totesi pitkäaikaisairaiden kuntoutuksen kylpylöihin olevan pilkkantekoa. Kodinhoidossa puhutti sen pikakäynnit.

Tasa-arvoasioissa tunnutaan menevän tasapäästämisen tiellä. Vammaisten pitäisi olla tasa-arvoisia

Vertti Kiukas.

muiden terveiden kanssa, ei muiden vammaisten kanssa. Soten aikana tulee palveluohjausta ja neuvontaa parantaa. Ohjaajien on jalkauduttava julkisiin tiloihin. - Ennen oli neuvontavelvollisuus, nyt ohjeena on "katso netistä" ja jos et osaa, olet "ääliö", kommentoi Korhonen. Sotelta toivotaan yhteenkuuluvuutta ja maalaisjärkeä pitämään kaikista huolta, myös heistä, jotka eivät ole digitaatioita.

Liiton varapuheenjohtaja **Jussi Lilja** toi järjestönäkökulmaa Vammaispuhelinlain soveltamisesta, jota jokainen kunta soveltaa omalla tavallaan laista huolimatta. Tässä korjaustyössä korostuu järjestöjen merkitys.

- Sotelaissa puhutaan kansalaisjärjestöjen tulemisesta mukaan, mutta miten, se on auki. On siis pidettävä huoli, että se myös toteutuu. On kiinnitettävä huomiota eri terve-

Juhani Lehto.

Seminaarin yleisöä.

ys- ja sosiaalialan järjestöjen yhteistyöhön; työkenttää riittää kaikille ha-
lukkaille.

Tulevaisuuden huolena on vpl:n soveltaminen, pienten syrjäpaikkakuntien unohtaminen, digitalisaatio mm. lääkärin hoitoarvioinnissa, sosiaali- ja terveyspalvelujen siirtyminen entistä etämmäksi ja kuka lopullisesti valitsee aluevaltuustot, kunnanhallitukset vai -valtuustot.

Sotebisnes ja julkiset hyvinvointipalvelut

Professori **Juhani Lehto** puhui tutkijapuheenvuorossaan siitä, että jonkin aikaa on heikennetty pääsyä perusterveydenhuollon lääkäreille, koska sairaanhoitajat joutuvat minimoimaan lääkärille pääsyä. Jos asiakas ei tunne saavansa hyvää julkista terveydenhuoltoa, niin otetaan yksityinen sairauskuluvakuutus.

- Mielikuva julkisen epäluotettavuudesta on kova. Tästä voikin seurata, että tulevien vaalien äänestysinto on heikkoa, koska ei ajatella vaalien koskevan julkista puolta, kun osalla on ostettu hyvä terveydenhuolto. Näin vero- ja sairausvakuutusrahoista menee suuri osa yksityissektorille erilaisina maksuina.

Vuodesta 2020 alkaen lääkkeiden omavastuut ovat nousseet, eikä soten myötä niihin tule muutosta. Myös vanhusten hoiva- ja kotipalvelumaksut ovat nousseet.

Hyvinvointialueilla yksityissektorin ostopalveluja tehdään, mutta monopolisoituminen nostaa hintoja. Tiukassa on myös kuvitelma yksityisen paremmasta hinta-laatu-suh-

teesta, sanoi Juhani Lehto.

Lehdonkin esityksen tärkeä viesti oli äänestämisen ja sitä kautta vaikuttamisen tärkeys. Heti vaalien jälkeen tehdään poliittiset valinnat eri toimielimiin. On tärkeää huomioida myös pienet alueet, jotta niidenkin asukkaiden ääni tulee kuulluksi.

Kolmannen sektorin palvelutuottajan näkökulman puheenvuoron käyttäjä, TSIL ry:n liittovaltuuston varapuheenjohtaja **Rauno Glad** painotti myös juuri pienten kuntien ja alueiden kansalaisen äänen ja voiman kuulumista tuleviin aluevaltuustoihin. - Isojen paikkakuntien kohdalla askelmerkit ovat kohdallaan, mutta pienet paikkakunnat ovat tässä kohtaa vain kyytiläisiä.

- Tarvitaan sitoutuneita ehdokkaita ja sitä kautta valtuutettuja, jotka eivät hae vain omaa meriittiään ja ole heti lähdössä muihin tehtäviin.

Nuorten pahoinvointi

Nuorten pahoinvoinnista ja siitä, miten sote koskettaa myös nuoria, oli kertomassa 18-vuotias kaupunginvaltuutettu **Oskari Päätalo**. Nuoria kohdanneista ongelmista hän kertoi etäyhteyden kautta. - Tilastot eivät kerro nuorten kärsimyksistä, terveydenhoidon jonot ovat pitkiä, eikä kuukausien odottaminen paranna tilannetta. Toisen asteen koulunkäynti on suuri ponnistus, sanoi Päätalo, itsekin lukiolainen.

- Koulujärjestelmää tulisi pohtia myös hyvinvoinnin kannalta. Oppivelvollisuusikää nostettiin, mutta opiskelijahuoltoon ei ole saatu riittäviä resursseja. Nuorten äänestysaktiivisuuden saisi nousemaan, kun puhuttaisiin nuorten kielellä ja nuorten vaikuttamiskanavissa. - Hyvinvointiasiat ovat kyllä uudella tavalla esillä nuorison keskuudessa. On jo nähtävissä liikkeitä, joissa on massaa liikkua, jopa soteen asti, visioi Oskari Päätalo.

Terttu Elomaa

Hanna Jokinen.

Oskari Päätalo.

Pienet ja painavat

Koronapassin hakeminen ilman Omakantaan pääsyä

Koronapassin toimii Omakannasta ladattava EU:n koronatodistus. Todistuksen saa, kun vähintään kaksi rokotetta on otettu, koronatauti sairastettu tai kun tuoreen koronatestin tulos on negatiivinen.

Jos henkilö ei saa todistusta Omakannasta, hänen on oltava yhteydessä terveydenhuoltoon ja pyydettyä tulostettua todistusta. Henkilöt, joilla ei ole mahdollisuutta käyttää Omakantaa tai valtuuttaa toista henkilöä käyttämään sitä puolestaan, voivat saada paperisen koronastodistuksen terveydenhuollon toimipaikoista.

Kanta.fi

Kela jatkaa koronarokotusmatkojen korvaamista

Kela jatkaa koronarokotteen ottamisesta aiheutuvien matkakustannusten korvaamista 30.6.2022 asti. Myös koronatestiin tehdystä matkasta saa korvauksen. Matkat korvataan samalla tavalla kuin muut terveydenhuollon palveluihin tehdyt matkat. Myös saattajan matkasta voi hakea korvausta.

Kela.fi

Muutoksia taksimatkoihin 1.1.2022

1.1.2022 alkaen jokaisessa maakunnassa on 2 palveluntuottajaa, joilta voit tilata Kelan korvaaman taksimatkan. Jatkossa voit valita, kummalta palveluntuottajalta tilaat Kela-taksin.

Uudet 0800-alkuiset Kela-taksin tilausnumerot tulevat käyttöön 20.12.2021. Tilauspuhelu on jatkossakin maksuton. Aistivammisilla on mahdollisuus tilata taksi tekstiviestillä. Myös nämä numerot muuttuvat.

Jatkossa saat halutessasi tekstiviestillä tiedon, kun taksi on hyväksynyt tilauksen. Tekstiviestissä ilmoitetaan myös puhelinnumero, josta tavoitat kuljettajan.

Kela.fi

Omaishoidon tuen hoitopalkkiot vuonna 2022

Omaishoidon tukena maksettavia hoitopalkkioita korotetaan indeksitarkistuksen takia.

Omaishoidon tuen hoitopalkkion vähimmäismäärä on 1.1.2022 lukien 423,61 euroa kuukaudessa. Hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana maksettava hoitopalkkio on vähintään 847,22 euroa kuukaudessa.

Omaishoitajille maksettavien hoitopalkkioiden määrästä ja alimmista hoitopalkkioista säädetään omaishoidon tuesta annetussa laissa. Hoitopalkkioita tarkistetaan kalenterivuositain palkkakertoimella. Vuodelle 2021 vahvistettu palkkakerroin on 1,465 ja vuodelle 2022 vahvistettu palkkakerroin on 1,501.

STM

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry:n liittovaltuuston kokous 13.3.2022

Liittovaltuusto kokoontuu sunnuntaina 13. maaliskuuta 2022 klo 10.00 Vähäjärven lomakodissa Hämeenlinnan Hauholla, Muntsilantie 19.

Valtakirjat tarkastetaan klo 9.00 alkaen. Kokouksessa käsitellään liiton sääntöjen 5 § määräämät asiat.

Liittohallitus

RAUHALLISTA JOULUNAIKAA JA ONNEA UUDELLE VUODELLE 2022

Helsingin seudun Sairaus- ja tapaturmainvalidit ry

Riitta Häkälä
Pauli Toikka
Terttu Simpanen
Hannele Manner
Raisa Lehtomäki
Timo Piippo
Marjaliisa Siira
Maija Öfverberg
Taru Välimaa
Jussi Lilja
Seppo Kumpulainen
Helena Kumpulainen
Senja Räsänen
Olli Salin
Markku Sundell

Lahden seudun Sairaus- ja tapaturmainvalidit ry

Gröndahl Toini
Laitinen Irja
Partanen Lea
Meriläinen Aino
Maikkunen Rauha
Korhonen Ritva
Korhonen Paula
Korhonen Seppo
Korhonen Tiina
Kokko Marja
Nieminen Leila
Nieminen Eero
Vaittinen Pirkko
Reijonen Ritva
Ylioja Elisa
Heikkilä Raimo
Hagas Sirkka
Pelli Tuula
Riistelä Marja
Airaksinen Eila
Kajaan Mirja
Katajisto Auli
Kämäri Sinikka
Purhonen Siren Hannele

Lappeenrannan Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Anelma Tervo
Arja Tervo
Marjut Kopilow
Anneli Tiainen
Leena Saarimäki
Veikko Saarimäki

Seija Tams
Terttu Kohonen
Pirkko Burman
Anna-Liisa Cederström
Riitta Tiainen
Eila Tirronen
Eila Kosonen
Vieno Hyvänen
Orvokki Kilpiäinen
Raili Suikkanen
Raimo Kärmeniemi
Irma Valkeapää

Nokian Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Eero Salonen
Orvokki Murto
Veijo Salmi
Mauri ja Riitta Könönen
Raimo Hakanen
Raili Palonen
Tarja Nokelainen
Sirkkaliisa Hakanen
Aila Lehtinen
Eeva Ronkainen
Merja Tuupainen
Olli Tuupainen
Aila Hasa
Väinö Hasa
Olavi Nurminen
Seija Nurminen
Hannu Kuusisto
Eila Kuusisto
Tuula Palomäki
Pekka Alin
Hilkka Kuusisto
Raili Pakka
Anna Haataja
Lea Siltanen

Oulun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Aino ja Seppo Meriläinen
Anneli ja Vilho Kelloniemi
Raija Hurskainen
Sinikka Nevalainen
Marja-Liisa Hurskainen
Kyllikki Anttila
Matti Perttunen
Kaija Annala
Kaisu ja Raimo Holappa
Taimi ja Raimo Anttila
Sirkka Örn

Liisa Mäkelä
Anja ja Tuomo Keltamäki
Annikki Matilainen
Tapio Kärenaho
Paula ja Pekka Sarkkinen
Annikki Jurvakainen
Arne Kuttilainen
Maija Oikarinen
Terttu Karppinen
Pirjo Annunen
Tauno Sunila

Porin Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Mirja Koskela
Anja Harja
Mira Seittonen
Elise Seittonen
Airi Ahlfors
Pirjo Koskela
Pirkko Raitaniemi
Sirkka Halmela
Saimi Vuori
Arja Haikkonen
Eila Martti
Päivi Martti
Petri Martti
Kaarina Martti
Anneli Jauhiainen
Maija Aaltonen
Eero Salminen
Terttu Elomaa
Mari Keskin
Mikko Elomaa
Emma Pirhonen
Aarre Mäkelä
Kaija Ruohoniemi
Pentti Ruohoniemi
Nina Siukkola
Liisa Uusi-Luomalhti
Pentti Uusi-Luomalhti
Rauno Huhmarniemi
Tarja Lindqvist
Jari Vehkaoja
Armi Ranta
Reijo Ranta
Anneli Laitinen
Lennart Laitinen
Seija Laurell
Aili Pärnä
Raili Saunaluoma
Anneli Pihlavisto
Toni Aumasalo
Maria Aumasalo
Ossi Merimaa
Antti ja Marjatta Auvinen
Anja Mäkelä
Sinikka ja Reijo Auvinen
Anne Kujansuu
Elisa Järvinen
Mirjami Läntinen
Vuokko Hurme
Liisa Nikula
Leila Broman
Marja Joensuu
Marita Laxström

Rauman Seudun Tapaturma- ja sairausinvalidit ry

Tuomo Grunström
Manu Laihonen
Raija Vikstedt
Aila Kannisto
Simo Koskela

Kalevi Tuominen
Vuokko Jormakka
Ritva Heine
Liisa Savallampi
Pirkitta Savolainen
Olavi Hanhiluoto
Eini Laihonen
Mauri Laihonen
Maija Virtasalo
Paula Hakala
Pirjo-Riitta Lindholm
Raimo Lindholm
Katri Lindholm-Lehtonen
Anneli Mäkelä
Kalevi Mäkelä
Raija Reunanen
Sirkka Tuikka
Raimo Rantanen
Kari Kumpulainen
Pekka Aalto
Matti Iso-Pärnä
Eeva Hautala
Jorma Kisamaa
Leila Suominen
Hannele Löytönen
Matti Löytönen
Oili Laihonen
Otto Laihonen
Kaisa Siltanen
Helka Setälä
Reijo Iltanen
Minna Aalto
Karoliina Andersson
Helena Glad
Rauno Glad
Pirjo Kalske
Tarja Vanne
Pekka Setälä

Tampereen Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Jari Heinonen
Reetta Nisula
Marjatta Kalliokoski
Mervi Hynninen
Kauko Kyllönen
Inkeri Tolonen
Hannu Oittinen
Riitta Palkee
Ritva ja Kalle Leppänen
Anni Tiainen
Anja Yli-Ajos
Anja Sorvoja
Markku Ojala

Hämeenlinnan Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry
toivottaa kaikille lukijoille
HYVÄÄ JOULUA JA ONNEKASTA UUTTA VUOTTA!

Talven pimeys pelottaa ja liukkaus vaivaa mieltä.
Autot luistaa, jopa bussit, ojaan ajotieltä.

Sattua voi pahasti, sen tietää meidän joukko,
vaikk' invaliditeetin tuottaa voi muikin paha loukko.

Jokainen me tiedämme nää omat vaivat kavalat,
vaan pientä ilon aihetta tuo joulun päivät mukavat.

Kipuja ja kolotusta emme saata unohtaa,
silti mielen kohotusta hyvin voimme harrastaa.

Suu kun meille kuiskallee, "On kaikki hyvää niin!"
Siis joulun herkut nautimme, me vatsan uumeniin.

Napa se vain natisee ja joululaulut raikaa
Hämeenlinna toivottelee HYVÄÄ JOULUNAIKAA!

**LÄMMINTÄ JOULUA
JA VALOISAA
UUTTA VUOTTA
KAIKILLE LUKIJOILLE,
YHDISTYKSILLE,
LIITOLLE,
HENKILÖKUNNALLE
JA
KANNATUSJÄSENILLE!**

**T: Jyväskylän Seudun Sairaus- ja
Tapaturmainvalidit ry**

**Toverilliset
terveiset ja
Hyvää Uutta
Vuotta!**

**Tuula Koskiranta
ja Arvo Oranen**

Pirkko Helander
Leena Mäkinen
Aara Juvonen
Irmeli ja Eino Saarijärvi
Anja Kivipensas
Anja Viherlaakso
Pirkko ja Reino Mäkelä
Veli Koskinen
Leena Vartti
Impi Jokela
Antti Karhuniemi
Airi Perttala
Taavi Lintunen
Pirkko Niittymäki
Rea Heiskari
Seija Salmi
Leena ja Hannu Huhtala
Juhani Viita
Seija Riihiluoma
Marja-Liisa Grönlund
Mirja Kauppila
Ulla Jokela
Tuula Koski
Tiina Marjamäki
Anneli Autio

Turun Tapaturma ja Sairausinvalidit ry

Ritva Normasto
Liisa Aho
Tuula Havukainen
Keijo Takala
Harri Takala
Jorma Rantanen
Pirkko Lampi
Maija Vuorela
Pekka Saarinen
Olavi Halli
Tauno Takala
Maija Niemi
Riitta ja Aku
Anja Lehto
Kaija Kiessling
Arja Roos
Eva Holm
Tauno Väisänen
Liisa Syrjämäki
Aini Varjonen
Ken Helenius
Kirsti Kaire
Kurt Laine
Henri Rauhala
Pirkko Peuralahti
Anita Koivukangas
Taina Hintukainen
Merja Rantanen

Valkeakosken Ammattitauti- ja Sairausinvalidit ry

Reijo Inkinen
Hannu Kivelä
Ritva Niska
Iris Peltola
Raimo Peltola
Jouko Pesonen
Sari Pietikäinen
Pirkko Rantala
Reino Rantala
Maritta Ruskeeniemi
Vesa Ruskeeniemi

**Tumma taivas jouluyönä,
tähdet tuikkii valovyönä,
ilmassa on ripaus taikaa,
rauhallista joulunaikaa.**

Hyvää joulua ja onnea uudelle vuodelle, toivottaa **Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton** sekä **Vähäjärven lomakodin** henkilökunta.

Arja Toivonen
Pauli Västilä
Tarja Västilä

Helsingin Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Lahden Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Lappeenrannan Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Nokian Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Porin Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Rauman Seudun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Tampereen Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Turun Tapaturma- ja sairausinvalidit ry

Valkeakosken Ammattitauti- ja sairausinvalidit ry

Turun Työväen eläkeläiset ry

Sairaus- ja Tapaturmavamma- ja SFT

Sodan ja Fasisminvastainen Työ ry - SFT

MONIVAMMAISTEN HYVINVOINTILOMA 2022

Viiden vuorokauden lomaan sisältyy majoitus kahden hengen huoneessa, täysihoito sekä monipuolista ohjattua ohjelmaa. Lomailija maksaa omavastuuosuuden 100 €/hlö ja matkat.

Loman myöntämiseen vaikuttavat pienituloisuus ja muut taloudelliset seikat sekä sosiaaliset ja terveydelliset perusteet (mm. perhetilanne, omaisen hoitaminen, päihdeongelma, yksinäisyys, vammat sekä psyykkiset ja fyysiset sairaudet). Lomalla edellytetään omatoimista selviytymistä.

Tuettu loma voidaan myöntää korkeintaan joka toinen vuosi.

1.- 6.8.2022 Lehmirannan lomakeskus, Salo, haku päättyy 1.5.2022!

Miten voit hakea lomalle?

Lomalle haetaan täyttämällä Solaris-lomien paperinen lomahakemus tai sähköisesti internetsivujen www.solaris-lomat.fi kautta. Paperinen hakemus palautetaan osoitteella: *Solaris-lomat, Kauppakaarre 1, 00700 HELSINKI*. Solaris-lomat ry, solaris@solaris-lomat.fi, p. 043 824 3095 (myös txt) www.solaris-lomat.fi

Täytä lomahakemus huolellisesti!

Koska hakijoita on paljon, loma voidaan myöntää vain pienelle osalle. Lomapäätökset tehdään hakemusten perusteella, joten kiinnitä erityistä huomiota **perusteluosan kaikkien kohtien täyttämiseen**, ilman perusteluja lomaa ei voida myöntää.

Vain lomalle valituille lähetetään kutsukirje kotiin noin kuukausi ennen loman alkua.

Oulun ja Rauman yhteinen IKMO

Oli kaunis ja aurinkoinen syysilma, kun oululaiset starttasivat sunnuntaina 3.10. kohti Vähäjärveä. Seitsemän tuntia bussissa meni rattoisasti arpajaisten ja bingon merkeissä. Kun saavuimme perille, ruoka oli katettu meille valmiiksi. Illalla saunoimme ja myöhemmin saimme kuulla haitarin sekä kitaran soittoa. Joku jopa innostui panemaan jalalla koreasti.

Maanantai

Raunalaiset saapuivat kurssille. Yhdessä kuuntelimme ja opimme uutta **Marita Volan** innoittamina: Järjestötyön ABC ja vapaaehtoistyön motiivit, Kelan etuudet pääpiirteittäin ja siitä syntyneitä avointa keskustelua. Oululaiset lahjoittivat *Vähäjärven lomakodille* **Finlaysonin** pussilakanasetin. **Anneli** ja **Ville** muistivat henkilökohtaisesti lomakotia myös pussilakanoilla.

Tiistai

Tiistapäivä antoi meille tietoa aivojen terveydestä, hoidosta sekä muistisairaudesta ja miten siihen voi saada ja hakea apua. Iltapäivällä **Harri Kauro** ohjeisti meitä turvallisuudesta kotona sekä liikenteessä ja varoitti (huijareista) puhelinkaupustelijoista.

Ilta vierähti yhdessä laulellen musiikin tahdissa.

Keskiviikko

Päivän luennon aihe oli SOTE-uudistus, johon meidät aktivoi **Antti Holopainen**. Hän lahjoitti meille kirjoittamansa kirjan *SOTEPAMFLETTI*. Luento valaisi hyvin, mitä Sote on ja mitä kaikkea siihen sisältyy sekä miten se muuttaa entistä terveydenhuoltoa.

Oululaiset lahjoittivat Vähäjärven lomakodille pussilakanoita.

Torstai

Aamu alkoi tuolijumpalla. **Jämsän Jorman** ohjauksessa tutustuimme akupunktiopisteisiin, taisimme löytää useamman itsehoitopisteen (kipupisteen). **Markku Sundell** luennoi ajankohtaisesta sosiaali-neuvonnasta ja päivä päättyi elokuvailtaan. Jokaisen päivän päätteeksi oli yhdessäoloa, vapaata ohjelmaa, soittoa, laulua sekä kortinpelua.

Perjantai

Kotiinlähtöpäivä oli ainoa milloin laistoimme yhteisestä aamujumpasta. Runsaan aamiaisen jälkeen **Kaisa** kokosi yhteen IKMO-viikon palautteita. Viikko oli hyvä ja antoisa. Keittiöhenkilöt ansaitsevat erityiskiitoksen hyvästä ruuasta. Oululaisten mielestä IKMO-kurssi yhdessä raumalaisten kanssa oli antoisa ja hedelmällinen. Näin näkökulma pohjoisen/etelä täydentyi ja hyöty moninkertaistui.

Kurssilaisilla syntyi hyvä ystävyys, josta syntyi ajatus: Tervetuloa raumalaiset ensi kesänä kesäkotia Lammelaan "ystävyyssvierailulle".

Terveisin **Kaisu** ja **Liisa**

Oulun yhdistys 60 vuotta

Oulun yhdistyksen perustamisesta tulee tänä vuonna kuluneeksi 60 vuotta. Se on pitkä aika yhdistystoiminnassa. Siihen mahtuu monenlaista, niin kuin elämässä yleensäkin.

Yhdistyksen perustava kokous pidettiin 4.12.1961. Todettiin, että yhdistyksen kautta voisimme paremmin vaikuttaa yhteisten asioiden hoitoon ja mieltä yhdessä miten voisimme auttaa vammaisten, sairaiden ja iän tuomia ongelmia. Kokouksessa 4.12. jäseneksi liittyi 13 henkilöä, ja puheenjohtajaksi valittiin **Eino Kauppila**, joka toimi tehtävässä 16 vuotta.

Yhdistys liittyi pian Tapaturma- ja sairausinvalidien liittoon toivoen tukea sosiaalisiin pulmiin, kuin myös yhdistystoimintaan. Yhdistyksemme jäsenmäärä kasvoi ja niinpä aloim-

me mieltä, että olisi kiva tavata myös kesällä. Kesäpaikka Lammela ostettiin vuonna 1975, eli 46 vuotta sitten ja sinne jäsenet kokoontuivat viettämään kesäpäiviä. Lammelassa vietämme aikaa yhdessä touhummalla, kunnostamalla sekä ennen kaikkea saamme toteutettua yhteiset tapaamiset myös kesäisin.

Toiminta on monikertaistunut vuosien aikana, on ollut onni saada mukaan vahvoja ja osallistuvia henkilöitä eri toimiin. Tällä hetkellä meillä on hieman jäsenmäärä hiipunut, niin kuin yhdistystoiminnassa yleensäkin. Mutta sanon kuitenkin, että Oulussa toimii vireä kerhotoiminta ja jäsenistölle iso kiitos siitä.

Anneli Kelloniemi

Oulun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Oulun yhdistyksen jäsenet kokoontuivat Aleksinkulmaan juhlimaan yhdistyksen 60-vuotista taipalettaan.

Kannanotto

Pankkien kassapalvelut on turvattava

Pankkikonttorit ja henkilökohtaiset kassapalvelut ovat jo pitkään olleet vähennysten kohteena. Pienemmällä paikkakunnilla kassapalveluja joko ei ole lainkaan, tai niitä on muutama tunti muutamana päivänä viikossa. Lisäksi palvelukonttoriin voi olla matkaa kymmeniä kilometrejä. Sama tilanne on monissa kaupungeissa, joiden konttoreihin ei pääse ilman ajanvarausta. Ajanvaraus, ilman tietokonetta tai älypuhelinia, on tehty todella hankalaksi. Lisäksi kassapalvelujen hinnat ovat niin korkeat, että ne rasittavat kohtuuttomasti pienituloisia asiakkaita ja siten vaarantavat eri käyttäjäryhmien yhdenvertaisuuden.

Pankkien nettipalvelut eivät sovi kaikkiin tilanteisiin eivätkä kaikille asiakkaille. Vähävaraisuus, ikäänntyminen, koulutuksen ja teknisten taitojen puute, erilaiset sairaudet ja vammat, holhouksenalaisuus sekä monet muut seikat estävät tai kohtuuttomasti vaikeuttavat sähköisten pankkipalvelujen käyttöä. Tällöin myös pankkisalaisuus ja muu asiakkaan turva voivat vaarantua.

On myös ihmisiä, jotka eri syistä eivät saa netin vaatimia pankkitunnuksia. Helsingin yliopiston *Digi-IN*-hankkeessa on kiinnitetty huomiota siihen, että uudet sähköiset palvelut lisäävät sosiaalista syrjäytymistä, jos palvelukulttuuri ei huomioi heikommassa asemassa olevia kuten ikäänntyneitä, maahanmuuttajia ja päihteiden käyttäjiä. Arkkiaatri **Risto Pelkonen** (*Apu* 6/2021) mukaan jopa puoli miljoonaa suomalaista jää netin ulkopuolelle. Kyse ei siis ole pienestä joukosta ihmisiä.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat usein toistettuja tavoitteita. Pankkipalveluissa nämä arvot ja tavoitteet

eivät toteudu. Vaadimme kaikkien asiakasryhmien tasa-arvoista kohtelua. Vetoamme kaikkiin pankkiryhmiin, että kassapalvelut turvataan pitämällä yllä nykyinen palveluverkosto ja palauttamalla lakkautettuja palveluja. Pankit voisivat halutesaan muuttaa ajatteluaan, ottaa kassapalvelut kilpailuvaltiokseen, pitää nykyiset ja hankkia uusia asiakkaita reilulla ja tasa-arvoisella palvelukäytännöllään.

Kyse on myös yhteiskuntamoraalista. Useat pankkiryhmät ovat tänäkin vuonna kertoneet voittojen huikeasta kasvusta, joten palveluleikkaukset eivät ole perusteltavissa. Automaation ja sähköisten palvelujen takia 1990-luvulta alkaen on pankeista lakkautettu noin 20 000 työpaikkaa. Jos pankkien voitot tulevat työpaikkoja ja palveluja karsimalla, ei niiden moraalit täytä laillisuuden tunnusmerkkejä.

Vetoamme myös vaaleilla valittuihin ja valittaviin pankkien edustajien jäseniin, että he sitoutuvat pitämään yllä esittämäämme vaatimusta. Vaaleilla ja edustajapaikoilla ei ole mitään merkitystä, ellei niiden kautta viedä eteenpäin pankkien asiakkaiden, työntekijöiden ja alueellisen tasa-arvon asiaa. Emme aio valata pankkien toimitiloja, mutta elleivät pankkikäytännöt muutu, teemme kansalaisaloitteen lain muuttamiseksi niin, että tasa-arvo, yhdenvertaisuus sekä oikeus ja kohtuus toteutuvat pankkipalveluissa.

Tampereella 6.10.2021

Tampereen Tapaturma- ja sairausinvalidit ry

Oikeutta eläketurvaan

Suomi on hyvinvointivaltio ja suomalaiset maailman onnellisin kansa. Siitä on hyvä lähteä.

Aiemmat sukupolvet ovat mahdollistaneet yhteiskunnallisen kehityksen suunnan. Nykymuotoinen teknistynvä elinympäristö, kovat arvot ja kilpailuyhteiskunta aiheuttavat epävarmuutta tulevaisuudesta. Kaikki eivät pysy mukana. Syntyy huolta ja vastakkainasettelua. Siitä on hyvänä esimerkkinä käynnissä oleva eläkekeskustelu.

Vastakkain ovat eläkkeiden puoliväli-indeksin tarkistus ja nykyisten nuorten eläkemaksujen taso tulevaisuudessa. Väittämä: "eläkerahat loppuvat jos eläkkeitä nostettaisiin". Työeläkevarojen hallinta on hajautettu monelle työeläkeyhtiölle, kassalle ja säätiölle. Eläkerahastoihin, eli suomalaisille kertyneitä työeläkkeitä oli esim. vuonna 2019 yli 200 miljardia euroa. Eläkeyhtiöt ovat periaatteessa itsenäisiä toimijoita ja vuosittain niiden tilitiedoista ja tuotoista raportoidaan julkisuuteen yhtiöiden vuosikatsauksissa valikoiden.

"Eläkejärjestelmä on historianosa parhaassa kunnossa", totesi Varman toimitusjohtaja **Risto Murto** lokakuussa 2021 pitämässään julkistamistilaisuudessa. Hän myös kertoi laskeneensa, että 2021 syyskuun loppuun mennessä julkiset ja yksityiset eläkesijoittajat ovat kasvattaneet eläkevarallisuuden arvoa yhteensä 23 miljardia euroa.

Suuresta eläkevarallisuudesta kertyy tuottoja. Niiden käyttö on mielenkiintoista seurattavaa. Ensimmäiseksi mieleen tulee pientä eläkettä saavat ihmiset. Työeläkkeiden korotus, olisiko se mahdollista? No ei ole, sanovat eläkejärjestelmää pyörittävät, "kaikille rahastoiduille varoille on jo oma käyttötarkoituksensa". Mutta entä tuotot? Varman, Ilmarisen ja ELO:n saamat tuotot työeläkevaroille olivat suurimmat kymmenen vuoteen. Kaikille kertyneille tuotoille löytyy ottajia ja saajia. Ensimmäiseksi, laajaksi paisutettu hal-

linto, toimitus- ym. johtajat, lukuisat hallintoneuvostojen jäsenten kokospalkkiot, rakennetut lisäeläkejärjestelmät, jotka työeläkeyhtiöt kustantavat johtajilleen. Yhtä johtajaa kohden satoja tuhansia euroja vuodessa.

Eläkerahoja on osoitettu myös outoihin tarkoituksiin. Finanssivalvonta – oikeuden velvoittamana – julkisti pienen osan eläkeyhtiöiden poikkeuksellisista liiketoimista v. 2012–2016. Niillä ei ole minkäänlaista tartuntapintaa maksettaviin eläkkeisiin. Rahoja ovat saaneet mm. Savonlinnan oopperajuhlat 350 000 euroa, Töölön jalkapallostadion 360 000 euroa, Suomen kansallisteatteri 210 000 euroa, Linnanmäkeä pyörittävä Lastenpäivän säätiö 650 000 euroa ja moni urheiluseura kymmeniä tuhansia euroja. Nuorisosäätiö on saanut 5.1 miljoonan euron lainan.

Oma lukunsa on yhä ns. työhyvinvointirahat, joiden käytöstä asiakkaiden hankkimiseen Finanssivalvonta on löytänyt isoja ongelmia. Ikävästi sanottuna: rahoja on jaettu raha-automaattiyhdistyksen tapaan.

Ovatko nämä hyvinvointirahastot kaikissa eläkeyhtiöissä toimintastrategian keskiössä? Jos ovat, niin hyvin ymmärtää miten kertyvistä tuotoista ei riitä pienten – köyhyysrajan alapuolella oleville – eläkkeiden korjauksiin euroakaan. Suomalaisen keskeisen hallintomallin erityispiirre on, että johtavassa asemassa meidän kaikki tuntevat toisensa. Vaikuttamistyö tehdään julkisuudelta piilossa. Se jolla on valta, voima ja raha päättää mihin hyvinvointiyhteiskunnan suunta muuttuu ja kehittyä.

Inhimillisyyttä, tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta hakevat ihmiset puoltavat eläkeköyhyydessä elävien ihmisten oikeutta parempaan elämänturvaan.

Anelma Tervo
Lappeenrannan Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Liitto onnittelee merkkipäivän kunniaksi!

Tammikuu

Iso-Pärnä Matti 70 v.

Helmikuu

Jokisuo Eila 90 v.

Maaliskuu

Koskela Simo 80 v.
Lehtonen Maiju 80 v.
Lindholm Raimo 80 v.

Huhtikuu

Kujansuu Anne 65 v.

Toukokuu

Savallampi Liisa 70 v.

Haluaisitko nimesi onnitelu-palstalle? Olethan yhteydessä omaan yhdistykseesi.

Liiton tapahtumia vuodelle 2022

Kevät 2022

Aktivointiseminaari 28.1.2022, Vähäjärven lomakoti
seminaarin aloitus IKMO-kurs-
sin jälkeen. Aloitamme klo 12.00
lounaalla ja päätämme seminaarin
päivälliseen klo 18.00.

**Liittovaltuuston kokous + se-
minari 12. - 13.3.2022, Vähäjär-
ven lomakoti**

IKMO-kurssit 2022

IKMO 1 (24. - 28.1.)
IKMO 2 (4. - 8.4.)
IKMO 3 (22. - 26.8.)
IKMO 4 (10. - 14.10.)

Poisnukkuneiden
yhdistyksen
jäsenten muistoa
kunnioittaen

Porin Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

**Uusi Invalidi -lehti netissä:
www.tsil.fi**

V u o s i k o k o u k s i a

**Helsingin Seudun Sairaus- ja
Tapaturmainvalidit ry**

**Helsingin yhdistyksen sääntö-
jenmukainen vuosikokous pi-
detään toimistolla 22.2.2022 klo
12.00**

Käsitellään sääntöjen mukaiset
vuosikokousasiat.
Valitaan yhdistyksen hallitus, kä-
sitellään toimintakertomus, tilit ja
vuoden 2022 toimintasuunnitelma
ja talousarvio.

Tervetuloa uudet
ja vanhat jäsenet!

**Lahden Seudun Sairaus- ja
Tapaturmainvalidit ry**

VUOSIKOKOUS

Ma 28.2.2022 klo 12.00, LINK Hä-
meenkatu 26 A, 3. krs.
Valitaan yhdistykselle puheenjoh-
taja, varapuheenjohtaja, hallituk-
sen jäsenet ja varajäsenet erovu-
roisten tilalle. Hyväksytään toimin-
takertomus, tilinpäätös, toiminta-
suunnitelma ja talousarvio.

Kahvitarjoilu - tervetuloa!

**Hämeenlinnan Tapaturma- ja
Sairausinvalidit ry**

**SÄÄNTÖMÄÄRÄINEN
VUOSIKOKOUS**

pidetään **17.2.2022 klo 11.00
-13.00** Hämeenlinnan järjestösää-
ntötoimitilassa, Birger Jaarlin ka-
tu 12, Hämeenlinna. Jäseneksi voit
liittyä myös paikan päällä ennen
kokousta.
Ilmoita osallistumisestasi Arja Hur-
meelle mieluiten soittamalla tai
tekstiviestillä p. 0400 787 556
viimeistään 14.2.2022, että tiedäm-
me varata riittävästi tarjottavaa.

Tervetuloa kaikki jäsenet!

**Turun Tapaturma- ja
Sairausinvalidit ry**

Sääntömääräinen vuosikokous
pidetään lauantaina **26.2.2022 klo
11.00** T-Talolla, Vanha Hämeentie
29, Turku. Käsitellään sääntömää-
räiset ja muut vuosikokoukselle
esitetyt asiat.

Jäsenet mukaan päättämään
asioista!

Tervetuloa
Hallitus

**Tampereen Tapaturma- ja
Sairausinvalidit ry**

**Vuosikokous To 3.3.2022 klo
12.00** kerhohuoneella Pellervon-
katu 9.

Esillä sääntömääräiset asiat ja
kahvitarjoilu klo 11.30 alkaen.

Tervetuloa!

Hallitus

**Lappeenrannan Tapaturma-
ja Sairausinvalidit ry**

Vuosikokous 23.2.2022, klo 12-14,
Perillistenkatu 3 (käynti Mutkaka-
dun puolelta).

Tervetuloa joukolla mukkaan.

Toimikunta

**Rauman Seudun Tapaturma-
ja sairausinvalidit ry**

VUOSIKOKOUS

Rauman yhdistyksen vuosikokous
pidetään tiistaina 22.2.2022 klo 14.
Rauman Tulestupa, Aittakarinka-
tu 14.

Tervetuloa!

**Oulun Sairaus- ja
Tapaturmainvalidit ry**

Sääntömääräinen vuosikokous pi-
detään
Aleksinkulmassa 15.2.2022 klo
9.00.
Käsitellään yhdistyksen sääntöjen
määräiset vuosikokousasiat.

**Porin Sairaus- ja
Tapaturmainvalidit ry:n**

Vuosikokous ti 22.2.2022 klo 12
Puistotalolla, Eteläpuisto 14, Pori.
Käsitellään sääntömääräiset asiat.
Kahvitarjoilu.

Tervetuloa!

Hallitus

**Valkeakosken Ammattitauti- ja
Sairausinvalidit ry**

Vuosikokous ke 26.1.2022 klo
10.00 alkaen
Putkassa, Valtakatu 20, Valkeakoski.

Kokouksessa käsitellään vuosiko-
koukselle kuuluvat asiat.
Kahvitarjoilu
Tervetuloa

Hallitus

**Nokian Tapaturma- ja
Sairausinvalidit ry**

Vuosikokous pidetään tiistaina
22.2.2022, klo 13.00 Orvokin palve-
luksuksessa, Räikäntie 8.

Tervetuloa!

Hallitus

Tuttu näky eli Anja Kivipensas käyttää puheenvuoroa vammaisten kulttuuripäivillä Vähäjärven lomakodissa. Anjalla on aina asiaa.

Anja Kivipensas 80 vuotta

Tampereen Tapaturma- ja sairausinvalidien puheenjohtaja ja TSIL ry:n liittohallituksen jäsen **Anja Kivipensas** täyttää 80 vuotta 10. joulukuuta 2021. Karjalaiset sukujuuret omaava ja kaupan alalla työelämänsä aloittanut järjestöaktiivi tuli mukaan Tampereen yhdistyksen toimintaan pari vuosikymmentä sitten. Järjestökokemuksista hän oli ehtinyt hankkia *Kiinteistötyöntekijäin liitossa* sekä *Demokraattisen naisliiton* työntekijänä.

Yhdistyksen hallituksen varajäsenyys vaihtui pian puheenjohtajuuteen **Väinö Luoman** jälkeen. Jäsenistöä oli paljon ja se oli nuorekasta, joten toiminta oli sen mukaista. Anja muistelee noita aikoja, jolloin toimi ohjelmaryhmä *Laulun Lyömät*, ja käsityökerho *Ahkerat Liisat*, otettiin kantaa kaupungin päätöksiin ja käytiin eduskuntatalolla mielenosoituksissa.

Aika aikaa kutakin, mutta yksi on joka Anjan mukaan pysyy tavalla tai toisella. Se on vammaisten, vanhusten ja muiden vähäosaisten edunvalvonta eri muodoissa.

Yhdistyksen tiloissa kokoontui useiden vuosien ajan sosiaalinen vuorokokous, mutta ikääntyvien monivammaisten eli IKMO-kurssit jatkuvat edelleen. Tosin liiton puitteissa, mutta Tampereen yhdistys on asiassa aktiivinen. Kerhot jatkuvat *Vammaisjärjestöjen* tiloissa vuoroviikoin vaihtuvien aiheiden, Anja on yksi kolmesta vetäjästä ja vakituinen sopan keittäjä.

Tällainen Arjen Sankari on Anja Kivipensas, joka juhlii täysiä vuosikymmeniään joulun alla. Järjestötoverit ja ystävät kautta maan onnittelevat ja toivottavat hyviä tulevia vuosia!

Helsingin Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit HeSTI ry Säännöllinen toiminta 2022

Syyskausi on käynnistynyt ja Kinaporin Torstaikerhon keskustelutilaisuudet vuoden vaihteeseen asti joka toinen torstai klo 14-16 ja ensivuoden puolella samoin mutta klo 12-14.

Tiistaisin Kulmavuorenkatu 5:n avoimet Olohuone-tapaamiset 13 - 15.

Järjestöväen pikkujoulutapahtuma toimistolla 14.12.2021 klo 13. Kahvitarjoilu ja väkeä laulattaa Juha Peltomaa.

Lappeenrannan Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry Toimintaa kevätkaudelle 2022

Keskiviikkokerhot aina parillisina viikkoina, klo 12-14, Perillistenkatu 3 (käynti Mutkakadun puolelta).

Tammikuu 12.1. ja 20.1. **Helmikuu** 9.2. ja 23.2.

Maaliskuu 9.3. ja 23.3. **Huhtikuu** 6.4. ja 20.4.

Toukokuu 4.5. ja 18.5.

Tervetuloa entiset ja uudet jäsenet mukaan kerhoon.

Puheenjohtaja Marjut Kopilow, p. 0400 316 074
Jäsen- ja raha-asiat Seija Tams, p. 050 362 7027

Jyväskylän Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry:n Toimintakalenteri kevät 2022

Vuoden 2022 kerhot ja kokoukset Saiholla, Saihokatu 4.

Tammikuu 12.1. ja 26.1. **Helmikuu** 9.2. ja 23.2.

Maaliskuu 9.3. ja 23.3. **Huhtikuu** 13.4. ja 27.4.

Toukokuu 11.5. ja 25.5. **Kesäkuu** 8.6. Kauden päättäjaiset grillillä

Kokoukset, kerhot, bingot ja koulutukset näillä tiedoilla, ellei erikseen muuta ilmoiteta.

Lahden Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry Toimintakalenteri kevät 2022

Kuukausikokoukset kuukauden toinen keskiviikko klo 10.00, LINK Hämeenkatu 26 A, 3. krs.

Askartelu-kerho torstaisin aikavälillä 27.1. - 22.4.2022 (tammikuu-huhtikuu), klo 12.00 - 14.30.

Vuosikokous 28.2. klo 12.00 LINK.

Seuraa Facebook-sivuilta muita tapahtumia.

Tervetuloa!

Nokian Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry Toimintakalenteri kevät 2022

Orvokin palvelukeskuksessa, Räikäntie 8, seuraavina tiistaipäivinä klo 13.00.

Tammikuu 11.1. Kerho 25.1. Kokous **Helmikuu** 8.2. Kerho **22.2. Vuosikokous**

Maaliskuu 8.3. Kerho 22.3. Kokous **Huhtikuu** 5.4. Kerho 19.4. Kokous

Toukokuu 3.5. Kerho 17.5. Kokous

Mahdollisista muutoksista ilmoitetaan kokouksissa

Porin Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry Toimintakalenteri alkuvuosi 2022

Kerhot kokoontuvat Puistotalolla, Eteläpuisto 14, Pori

Harrastekerho klo 11-14

10.1., 17.1., 24.1., 31.1.
7.2., 14.2., 21.2., 28.2.
7.3., 14.3., 21.3., 28.3.,
4.4., 11.4., -, 25.4.,
2.5., 9.5., 16.5., 23.5. ja 30.5.
Kesäkuusta alkaen toriparlamentti

Tiistaikerho klo 11-14

11.1., 25.1.,
8.2., **22.2. vuosikokous**
8.3., 22.3.,
5.4., 19.4.,
3.5.
Kuntoharjulla 17.5. alkaen.

Hallitus klo 13-15

31.1., 28.2., 28.3., 25.4., 30.5.

Tampereen Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry Toimintakalenteri kevät 2022

Toimisto Näsilinnankatu 22 A 37, Puh. 041-3184 546
Numeroon voi soittaa milloin vain. Toimistopäivät parillisten viikkojen keskiviikkona klo 12.00-15.00.

Kerhot aloitetaan 13.1. klo 11.00 osoitteessa Pellervonkatu 9. Sen jälkeen niitä pidetään joka toinen torstai.

Matkat ja retket

Teatteriin Nokialle helmikuussa, 27.2.2022 - kysy matkoista Irmeliltä, puh. 050 589 4644

Hyvää Joulua ja Uutta Vuotta.

Turun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry Tulevaa toimintaa

Toimisto: Yliopistonkatu 11 a E 79, Turku, puhelin 040 099 7117

Sähköposti: tsil.turku@gmail.com_

Kotisivut: tsilturku.fi

Puheenjohtaja Arja Roos, puh. 050 556 6609, sähköposti arja.t.roos@gmail.com

Päivystys toimistolla maanantaisin klo 10-13. Joulutauko 13.12.2021-9.1.2022.

Yhdistyksen pankkitili: OP FI80 5710 0410 0247 07

Sosiaalineuvonta: Puhelin 046 536 6327 ma ja ke klo 12-13.

Joulukuu

Puurojuhla pe 17.12. klo 12.00 T-talolla, Vanha Hämeentie 29, Turku. Tarjolla on joulupuuroa, kahvia ja musiikkia. Esiintymässä on Hymyttäret. Tilaisuus järjestetään yhdessä Turun Työväen Eläkeläisten kanssa.

Helmikuu 2022

Vuosikokous la 26.2.2022 klo 11.00 T-talolla, Vanha Hämeentie 29, Turku.

Maaliskuu 2022

Anthony McCartenin **näytelmä Kaksi paavia** Turun Kaupunginteatterissa la 26.3. klo 13.30. Paaveina ovat Esko Roine ja Asko Sarkola, ohjaus Tiina Puumalainen. Hinta väliaikatarjoilun kera: jäsenet 40 e ja ei-jäsenet 45 e. Sitovat ilmoittautumiset ja maksut viimeistään 21.2.2022. Viitenumero 5791.

Tervetuloa mukaan!

Valkeakosken Ammattitauti- ja Sairausinvalidit ry Toimintakalenteri kevät 2022

Vuoden 2022 ensimmäinen kerho pidetään ke 12.1.2022, missä suunnitellaan alkaneen vuoden toimintaa.

Kerhot pidetään keskiviikkoisin klo 10 - 12, osoitteessa Valtakatu 20, "Putka".

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry:n jäsenyhdistyksiä

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry

PL 30, 00030 IIRIS

(Käyntiosoite: Iiris-keskus, Marjaniementie 74, Itäkeskus, Helsinki)

Puh. 050 300 7135, toimisto 050 419 6558

Sähköposti: tsil@tsil.fi

Kotisivut: www.tsil.fi

Pankkiyhteys: OP-Etelä-Häme

IBAN-tilinumero: FI17 5041 0420 0069 42

BIC-koodi: OKOYFIHH

Helsingin Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Toimisto: Kulmavuorenkatu 5

00500 Helsinki

puh. 040 661 9497

hssti.helsinki@gmail.com

Avoimna tiistaisin klo 12-15.

Pj. Jussi Lilja

jussi.lilja@iki.fi

Leikosaarentie 27 C 53

00990 Helsinki

0400 722 706

Hämeenlinnan Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Pj. Arja Hurme

arja.hurme@gmail.com

0400 451 656

Jyväskylän Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Tsto: Saihokatu 4

40630 Jyväskylä

Pj. Erkki Matikainen

040 5837991

erkki.matikainen@kotiporssi.fi

Lahden Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Pj. Ritva Korhonen

Loviisankatu 14 B 20

15100 Lahti

044 2610028

ritva.a.korhonen@phnet.fi

Lappeenrannan Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Pj. Marjut Kopilow, puh. 0400 316 074

Seija Tams (jäsenasiat ja talous) puh:

050 3627 027, seija.tams@gmail.com

Nokian Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Pj. + th. Eero Salonen (LH)

Souranderintie 20 A 10, 37100 Nokia

P.050 5851 735

Oulun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Pj. Anneli Kelloniemi

puh. 050 5719961

anneli.kelloniemi@luukku.com

Porin Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Pj. Lennart Laitinen

Hohtarintie 10

29250 Nakkila

02-5373611

lennart.laitinen@dnainternet.net

Rauman Seudun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Pj. Tuomo Grundström

puh. 0440199766

tuomo.grundstrom@gmail.com

Tampereen Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Tsto: Näsilinnankatu 22 A 37

33210 Tampere

041 318 4546

av. ke klo 12-15

Pj. Anja Kivipensas

Hikivuorenkatu 2 A 9

33710 Tampere

045 8059 778

Turun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Toimisto: Yliopistonkatu 11 a E 79, Turku

Puhelin 040 099 7117

Sähköposti: tsil.turku@gmail.com_

Kotisivut: tsilturku.fi

Pj. Arja Roos, puh. 050 556 6609, sähkö-

posti arja.t.roos@gmail.com

Päivystys toimistolla maanantaisin klo

10-13

Sosiaalineuvonta: Puhelin 046 536

6327 ma ja ke klo 12-13

Valkeakosken Ammattitauti- ja Sairausinvalidit ry

Pj. Reino Rantala

Apiankatu 9 A 14

37600 Valkeakoski

0400 620 725

reino.p.rantala@gmail.com

uusi
invalidi

Ikääntyneiden ja invalidisoituneiden asialla jo vuodesta 1948

Julkaisija

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry

PL 30, 00030 IIRIS

toimisto avoinna ark. 8.30-16.00

Puhelin

050 300 7135, toimisto 050 419 6558

Sähköposti ja kotisivut

tsil@tsil.fi, www.tsil.fi/uusi-invalidi

Pankkiyhteys

OP-Etelä-Häme FI 17 5041 0420 0069 42

BIC-koodi: OKOYFIHH

Päätoimittaja

Antti Holopainen, Puistokatu 11 B 40, 15100 Lahti

puh. 0400 417 390, sp. antti.holopainen@fimnet.fi

Toimituskunta

Terttu Elomaa, Ritva Korhonen, Teresa Liljeborg,

Hannu Oittinen, Marjaliisa Siira

Marita Vola

Toimitussihteeri

Asmo Koste, Nastamuumio oy

Taitto

Suomalainen Lehtipaino Oy, Kajaani

Paino

0787-7021

ISSN-numero

Uusi Invalidi -lehden aikataulu vuodelle 2022

Lehden numero	Ilmestyy viikolla	Aineisto liiton toimistolle viim.
1/2022	viikolla 13	12.2.
2/2022	viikolla 21	29.4.
3/2022	viikolla 39	29.8.
4/2021	viikolla 50	14.11.

Aineistot liiton toimistolle sähköpostilla toimisto@tsil.fi tai tsil@tsil.fi, tai postitse osoitteella Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto, PL 30, 00030 IIRIS.

Lehtemme rajallisen palstatilan vuoksi julkaistaan muissa lehdissä olleita juttuja vain, mikäli siihen on aiheen kannalta erityinen syy ja mikäli lehdessä on tilaa.

Hän on yksi meistä

Marjut Kopilow, Lappeenrannan yhdistyksen uusi puheenjohtaja

Olen **Marjut Kopilow**, asun Lappeenrannan Lauritsalassa. Muutin tänne vuosi sitten eli olen paluumuuttaja Vantaan Martinlaaksosta, jossa asuin 33 vuotta. Mieheni menehtyi viisi vuotta sitten ja hänet on haudattu Lappeenrannan Ristikan-kaalle. Siskon ja äitini asuvat myös täällä Lappeenrannassa, joten monta syytä oli muuttaa takaisin. Poikani jäi asumaan Vantaalle vaimonsa kanssa. Hän on jo aikuinen, 27 vuotta, joten pärjää kyllä. Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton, tarkemmin Lappeenrannan yhdistyksen toimintaan tulini mukaan suurin piirtein samoihin aikoihin, kun muutin tänne takaisin.

Yhdistystyössä on parasta ihmisten kohtaaminen ja mielipiteiden vaihto.

Vanhempani ovat kuuluneet Tapaturma- ja sairausinvalidien liittoon, olen siis jäsen toisessa polvessa. En tunne vielä kaikkia jäseniä, mutta pikku hiljaa tutustutaan. Ensimmäisessä kerhossa pyysin, että osallistujat pitäisivät nimikylttejä pöytiensä päällä ja sitä kautta yritin opetella heidän nimiään. Isäni on jo edesmennyt, mutta äitini on edelleen kannattajajäsen, vaikei hän käykään enää kerhoissa.

Omaishoidon kokemusasiantuntija

Kuulun myös Omaishoitajaliittoon. Olin omaishoitajan miehelleni viisi vuotta, joten liittyminen Omaishoitajaliittoon oli itselleni tärkeää. Tiedän miten raskasta omaishoitajan työ on, niin henkisesti kuin myös fyysisesti, ja siksi se on lähellä sydäntäni. Omaishoitaja ei saa paljoa avustusta yhteiskunnalta. Ollessani omaishoitaja, sain 300 euroa kuukaudessa ja se meni lähes kokonaan lääkkeisiin, koska aamupalalla mieheni otti kourallisen lääkkeitä puuron kanssa. Toista olisi ollut, jos omaisen olisi hoivakodissa, enemmän olisi yhteiskunta sitä hoitoa avustanut. Omaishoitajien taloudellinen tilanne on sellainen, että sille pitäisi valtiovallan ehdottomasti tehdä jotain.

Minulle **tavallinen arkipäivä** on sitä, että käyn LAP-tuotteella töissä neljänä päivänä viikossa. Sain aivoinfarktin kolme vuotta sitten ja siksi olen kuntouttavassa työharjoittelussa. Keskiviikko on minulla vapaapäivä ja silloin pääsen yhdistyksen kerhoon.

Suosikkiruokia minulla on paljon, olen kaikkiruokainen. Lempiruokia minulla on paljon, en osaa niitä eritellä. Tykkään aika mausteista ruuista, näin talviaikana se ainakin lämmittää poskia, jos ei muuta.

En tykkää ihmisten kaltoin kohte-

Marjut Kopilow

lusta. Työelämässä näki kuppikuntia, eikä kaikkia kohdeltu tasa-arvoisesti, semmoinen otti ja ottaa yhä pattiin.

Maailman tilanne on mikä on, eikä siihen kauheasti pysty vaikuttamaan. En ole mitenkään poliittisesti sitoutunut ihminen, mutta kyllä minulla silti kallistuu tiettyyn suuntaan, jos täytyy puoli valita.

Ikäihmiset ja lapset ovat lähellä sydäntä. Lasten ja nuorten mielenterveyteen sekä hyvinvointiin tulisi panostaa enemmän, koska lapsissa on tulevaisuus. Ikäihmisten syrjäytyminen ja eläkkeiden pienuus on huolestuttava yhtälö.

Koronarajoitukset ovat rajoittaneet hirveästi yhdistystoimintaa, eikä oikein mitään ole voinut suunnitella. Näyttää siltä, että uudet rajoitukset ovat taas tulossa. Kerhoja olemme pitäneet tämän vuoden puolella kaksi kertaa. Pidimme Lappeenrannassa taukoa kerhotoiminnasta, eikä nähty ollenkaan muuttaman kuukauteen. Se oli harmillista, eristyksessä ja yksin on hankala olla.

Toivon, että pääsisimme elämässä eteenpäin tuon koronan kanssa, se olisi hyvä asia. Meillä kun on kivaa täällä kerhossa. Muutaman uuden jäsenenkin olemme yhdistykseen saaneet.

Onko oikea suunta se, että kaikki palvelut ja harrastukset kaupallistetaan?

No ei ole, Kaupallistaminen on inhottava asia, joka rajaa ihmisten mahdollisuutta osallistua ja se myös eriarvoistaa ihmisiä.

Mitä haluat kysyä seuraavalta haastateltavalta? Oletko eläinrakas ja mikä lemmikkieläin sinulla on?

Tonttutervehdys Vähäjärveltä!

Tämä vuosi on ollut meilläkin, koronasta huolimatta, ihanan kiireinen ja työntäyteinen. Olemme saaneet paistaa monet kinkut ja useat erät laatikoita pikkujouluvieraille. On ollut omia yhdistyksiä sekä suureksi iloksi monta ulkopuolistakin ryhmää. Kiitos **Kaisalle** ja **Jatalle**, kun ovat ahkerana tehneet myyntityötä. Iso kiitos myös **Juhani Viidalle**, kun on tuonut meille useammankin bussillisen iloisia pikkujoulun viettäjiä kinkun syötiin.

Vielä on muutama viikko jouluun ja ahkerointi jatkuu Tapainpäivään asti. Sitten on Vähäjärven tonttujen vuoro lötkötellä muutama viikko ja keräillä voimia tulevaan vuoteen. Toivottavasti saamme siitä entistäkin vilkkaamman ja Vähäjärvelle löytäisi paljon uusia kasvoja. Toki te kaikki vanhatkin tutut olette tervetulleita suurin joukoin! Sitten vuoden viimeiseen ohjeseen, joka onkin tällä kertaa kakku. Olen nimennyt sen Lehtorin puolukkakakkuksi, koska sain ohjeen Lepaan puutarhaoppilaitoksen lehtorilta, kun työskentelin siellä emäntänä.

Lehtorin puolukkakakku

80g sulatettua voita
4,5dl vehnä jauhoja
3dl sokeria
2tl inkivääriä
2tl kanelia

1tl neilikkaa
2tl soodaa
1.5dl puolukkasurvosta
3dl maitoa

Sekoita kuivat aineet keskenään ja lisää siihen voi, maito ja puolukka. Paista 170 astetta ja noin tunti. Kakku paistetaan siis perinteisessä kakkuvuoassa, joka on ensin voideltu ja korppujauhottu. Kakun maku paranee kun antaa odottaa seuraavaan päivään ja jäähtyä hyvin. Sopii hyvin joulun makeaksi kakuksi ja on siis myös todella helppo tehdä, koska ei tarvitse vatkata mitään!

Hyvää Joulua teille kaikille ja tervetuloa Vähäjärvelle niille, jotka tulette viettämään kanssamme joulua!

Tarja Tonttu

ALUEVAALIT 23.1.2022 - ÄÄNESTÄ!

▪ kotiäänestyksen ilmoittautuminen
päättö: 11.1.2022 klo 16

▪ ennakoäänestys kotimaassa:

12. – 18.1.2022